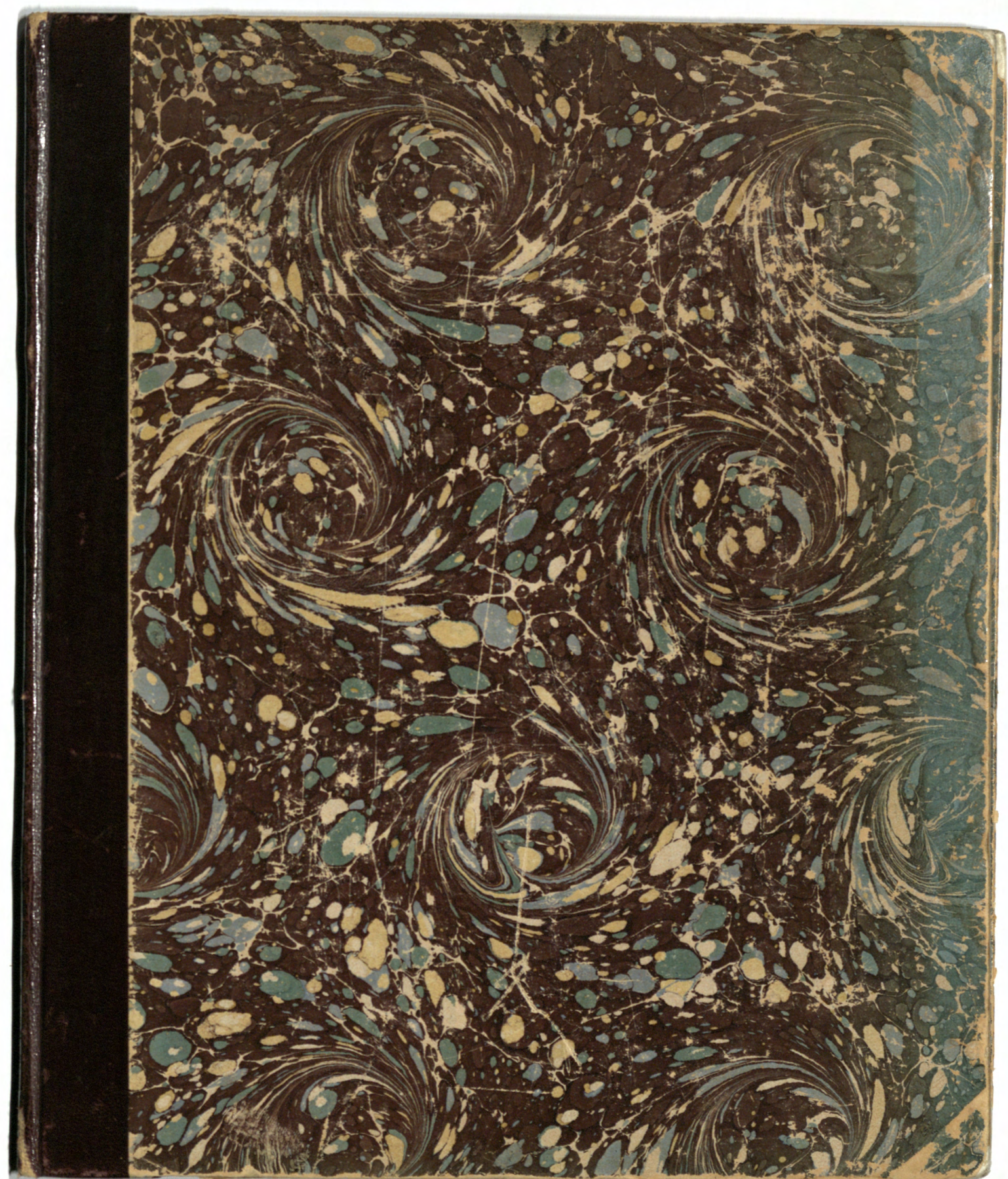
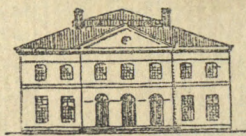

TEATERMUSEET

på

Drottningholm

1786

189

GUSTAF WASA,
Lyrisk Tragedie
I Tre Acter.

I
DERAS KONGL. MAJESTÄTERS
OCH
DET KONGL. HUSETS NÄRVARO,

Första gången uppförd
af

Kongl. Musicaliska Akademien i Stockholm,
Den 19 Januarii 1786.

STOCKHOLM, (1786)
TRYCKT I KONGL. TRYCKERIET.

*Verferne af Herr KELLGREN, Kongl. Maj:ts Hand-
Secreterare.*

*Musiquen af Herr NAUMAN, Hof - Capellmästare vid
Chur - Sachsiske Hofvet.*

Balletterne af Herr GALLODIER.

OM något Theaterstycke, betraktadt i afseende på ämnets
vigt, planens driflighet, personernes värde, händelsernes evigt
fästade minne, och utgångens verkan på et helt Rikes lycka,
om i alla dessa afseenden något Dramatiskt arbete förtjenar
et utmärkt och ypperligt rum i Svenska Snillets historia; vå-
gar jag påstå, at detta rum bör tilhöra Tragédien GUSTAF
WASA. Upriktigheten af detta fritt yttrade omdöme skal
skydda mig för all misstanka af eget beröm, och förvandla
det til et offer af skyldig sanning. I sanning, at med full
styrka fatta vidden af den stora Rikshvälfnings som är ämnet
för denna Drame, och at återkalla den på Scenen i all sin
höghet, til et Skådespel, värdigt at gifvas et fritt Folk;
dertil kräfdes en dubbel skyldskap i börd och snille med
den Hjelten, hvars äreslod derigenom nu af samma hand
å nyo refes. Men at genom sin själ öppna en väg til
Lyriskt uttryck för de stora känslor som födde detta verk,
härtil fordrades mindre at vara Skald, än en rättskaffens
Svensk; och mit enda högmöde är at förtjena denna heder.
Nationer! viljen I veta, hvad rum förtjensten tildelar edra
ännu lefvande Regenter, viljen I härutinnan förekomma
efterverldens enda ofvikelige dom; så gifven akt med hvad
känsla

T känsla af förkjusning eller afvund de anse minnet af Store Män bland sina företrädare. En, elak Förste önskar ingenting högre, än at kunna utplåna ända til namnet af alla de Hjeltar som besutit hans thron; då deremot en vis och dygdig Konung, genom vördnad och nit för Store Förfäders ära, visar sig vuxen at sjelf med dem jämföras.

De ändringar i händelsernas fanna förlopp, som naturen af et Dramatiskt arbete fordrat, äro af så ringa betydelse, och röra en så allmänt och väl känd tidepunkt, at ingen förvillelse deraf sannolikt kan upkomma. Allenast har man troadt både nytligt och behagligt, at genom några få historiska anmärkningar uplysa eller påminna Läsaren om en del af de förekommande Personers öden.

J. H. KELLGREN.

PERSO.

PERSONERNE.

GUSTAF ERICSSON WASA, Svensk Herr STENBORG.

Riddersman, utkorad til Riksföreståndare på Riksdagen i Wadstena.

CHRISTIERN II. med tilnamnet Tyran, Herr KARSTEN.

Konung i Danemark och Norige, våldskräktare af Svenska Thronen.

SEVRIN NORRBY (a), Stor-Amiral i Herr DE BROEN. Danemark.

CHRISTINA GYLLENSTERNA (b), Fru MÜLLER.

Riksföreståndaren Sten Stures Enka.

CECILIA af EKA, Gustaf Wasas Mor. Fru MARCADET.

MARGARETHA WASA, (c) Gustafs Syster och Joachim Brahes Enka. M:lle STADING.

ANNA BIELKE (d), Riks-Rådet och Fru AUGUSTI.

Ståthållaren på Calmare Slott. Johan

Månsfon. Natt och Dags Enka.

LARSSIGGESSON SPARRE Herr Branting.

(e), Sveriges Råd och Riks-Marsk.

STEN ERICSSON LEYON Herr Lundberg.

HUFVUD (f).

GUSTAF OLOFSSON STEN Riddare Herr Edberg.

BOCK (g).

ERIC FLEMING. Herr Bergman.

AXEL POSSE til Hellekis. parti Herr Hultman.

THORD BONDE (h). Herr G. Holm.

KNUTERICSSON KURK(i). Herr Sporrön.

PEDER OLOFSSON HÅRD Herr Wennberg.

(k).

SVANTE STURE (l), Riksföreståndaren Herr Sandvall.

Sten Stures Son, et barn om 5 år.

PEHR

PEHR BRAHE (m) Joachim Brahes och Herr Nyman.

Margareta Wasas Son, et ungt barn.

ANDERS PEHRSSON (q).

En Dansk Krigsherold.

Tvänne Officerare af Christjernes Armée.

En Norrbys Vapendragare.

En Fångvaktare.

En Dansk Soldat.

Sveriges Skydds-Ängel.

Eric Wasas (n) Skugga.

Sten Stures (p) Skugga.

Joachim Brahes Skugga.

Tvénne unga Ribbingars (o) Skuggor.

Fångslade Enkor och Barn på Slottet i Stockholm.

Herrar och Fruer vid Christjernes Hof.

Svenske Riddersmän och Soldater.

Christjernes Soldater.

Genier i Odödlighetens Tempel.

De Svenske Herrars Skuggor som blifvit mördade vid blodbadet i Stockholm.

Glada och lyckliga Drömmar.

Grymma och olyckliga Drömmar.

Scenen är i Stockholm.

Röster

Röster som utgöra Choren.

Chor af fångslade Enkor och Barn.

M:lle Gemell.

Westberg.

Fickert.

Malmquist.

M:lle Ekenberg.

Årberg.

Bartels.

Linquist.

Barnen.

Sandvall.

Mellberg.

Knölke.

Åberg.

Löfgren.

Nyman.

Chor af Dansk Hoffolk.

Herr FERNSTEDT.

Herr Ebbe.

Hallstedt.

Djurberg.

Nordgren.

M:lle Vougt.

Blomberg.

Franßen.

Wahlberg.

Herr Dalquist.

Öberg.

Rahm.

Wretling.

M:lle Ulr. Smedberg.

Kettner.

Sylvest.

Rydberg.

Chor af Svenske Riddare och Soldater.

Herr Bonn.

Wingroth.

Bergman.

Edberg.

Lundberg.

Stenman.

Forsberg.

Herr Branting.

C. Holm.

Hultman.

Wennberg.

Sporron.

Sabin.

M. Bonn.

Chor

Chor af Genier i Odödlighetens Tempel.

Herr Ebbe.
Dalquist.
Hallstedt.
Öberg.
Djurberg.
Rahm.
Nordgren.
Wretling.

M:lle Vougt.
Ulr. Smedberg.
Blomberg.
Kettnr.
Fransson.
Sylvest.
Wahlberg.
Rydberg.

Chor af Skuggor.

Herr Brandström.
Tenström d. ä.
Kingren.
Elgström.

Herr Hagström.
Tenström d. y.
Hjelmstedt.
Löfgren.

Chor af Danske Anförare och Soldater.

Herr WICKBOM.

Herr GRÖNSTRÖM.

Herr SVARTLING.

Herr LINDBLOM.

Herr Savenius.
Hellman.
Lundin.
Björkman d. y.
Engvall.
Forlsman.

Herr Björkman.
Schultz.
Holm.
Sundman.
Berglund.
Kryger.

Chor af Herrar och Fruer som Christjern hållit fängslade.

Herr Ebbe.
Dahlquist.
Hallstedt.
Öberg.
Djurberg.
Rahm.
Nordgren.
Wretling.

M:lle Gemell.
Ekenberg.
Westberg.
Åberg.
Fickert.
Bartels.
Malmquist.
Linguist.

Bal-

Balletten.

FÖRSTA ACTEN.

Danskt Hoffolk.

Herr BOURNONVILLE.

DIDELOT.
Kipeke.
Buccherr.
Bemer.
Öberg.
Levin.
Svab.
G Bergström.
Spozzi.
Berg.
Berg.
Österlund.
Rosenlund.
Neiffänder.

M:lle BASSI.

SLOTTBERG.
Suf. Wetterberg.
Raimond.
C. Wetterberg.
Linrot.
Witting.
Svennerberg.
Sundström.
Sundmark.
Spozzi.
Hyphoff.
Myrman.
Neuman.

Pager.

Herr Bergström.
Bjurman.
Spinhammar.
Åberg.
Norberg.
Granquist.

Herr Dalén.
Hedman.
Quilldal.
Kullenberg.
Schantzberg.
Jærnberg.

ANDRA

ANDRA ACTEN.

Behagliga Drömmar.

Aran.

M:lle BASSI.

Pallas.

M:lle SLOTTBERG.

ÅBERG.

Raimond.

Car. Wetterberg.

A. S. Lind.

Sneitz.

Svennerberg.

Segren.

M:lle DUQUENOT.

BRELIN.

Suf. Wetterberg.

Sundström.

Regina Hyphoff.

Witting.

Myrman.

Fastiga Drömmar.

Förräderiet.

Herr MARCADET.

Samvets-agget.

Herr CHARLES UTTIN.

Hämnden.

Fru ALIX.

Hatet.

Fru UTTIN.

Herr Spözzi.

Neiffander.

Rosenlund.

G. Bergström.

C. Bergström.

Åberg.

Svab.

Hedman.

GUSTAF

GUSTAF WASA.

FÖRSTA ACTEN.

FÖRSTA SCENEN.

Theatren föreställer et hvalf under Slottet i Stockholm, der de förnämste Svenske Herrars Fruer, Enkor och Barn af CHRISTJERN hållas fängslige. Detta underjordiska hvalf är endast uplyst af en lampa, som sprider et svagt och bedröfligt sken. Vid Theatrens öppnande ser man midt uti fängelset GUSTAFS Mor CECILIA af EKA, tillika med sin Dotter, JOACHIM BRAHES Enka, MARGARETHA WASA, som håller sin Son den unga PEHR BRAHE i famnen. ANNA BJELKE sitter bredevid dem. Man ser de öfriga Svenska Fruntimer, sittande på stenar här och der med sina Barn. Alla visa tecken af den yttersta sorg och förtviflan.

CECILIA af EKA. MARGARETHA WASA. ANNA BJELKE. DE ÖFRIGE FÄNGSLADE QVINNOR OCH BARN.

CHOR.

Himmel! hör vårt rop uti nöden!
 Är du ej mer de olyckligas far?
 Sänd oss hämd eller skänk oss döden.
 Bryt våra band eller slut våra dar.

A

CECILIA.

(2)

CECILIA.

Min son! du, som med blygd skal bära
Blott tyngden af et vördadt namn:
Jag dör — men ej uti din famn;
Du lefver — men förutan ära.

MARGARETHA.

Min bror!

CECILIA.

Min son!

BÅDA.

Men ack! vår röst.
I dessa grafvars djup försvinner;
Vår klagan hinner ej dit brött!

CHOR.

Vår klagan ej til himlen hinner;
Nej, döden är vår enda tröst.

MARGARETHA, som omfamnar sin Son.

O du! som föddes för at lida,
Min son! hvad skal dit öde bli?

TILSAMMANS med de öfriga Fruarna,
som alla med ömhet trycka
sina Barn i famnen.

J, kära barn! som vid vår sida.
Förenen späda klagoskri:
Er lefnad skal i tårar skrida,
I brist, förakt och slafveri.
Hvad edra mödrars hjertan svida
At se er födde för at lida,
At offer eller trälar bli!

CECILIA.

(3)

CECILIA.

Men hvad? skal bojans tyngd också vår själ förtrycka?

Och känna vi ej mer vårt blod?

Jo, Gustaf är min son — han lefver — och hans mod
Skal ofs ännu ur trældomsdjupet ryckå.

MARGARETHA.

Hvad vil en enskildt Ädlings dygd
Emot Tyrannens magt och lycka? —
Nej, han skal störta sig med blygd —
Alt skal förgås — han sjelf, hans namn och fosterbygd.

CECILIA.

Men, hatet hos et folk som lärt at frihet dyrka!
Men, ropet af en almän nöd! . . .

MARGARETHA.

Des hat är utan våld, des rop förutan styrka:
Och Sverge är ej mer, från sina Sturars död.

CECILIA.

Man sagt, at Sturens son uti sin moders armar
Af våra bergsbor hyllad är;
At hämd, allena hämd är detta folks begär.

ANNA.

Kan hända Himlen sig förbarmar,
Och vår befrielse är när.

CECILIA och ANNA.

Ja glädoms! — Himlen ej utur Tyrannens snaror
Hans lif förgäfves räddat har.

ALLA TRE.

Må, späda barn! dit namn, din ungdom, dina faror
Med ömhet yrka dit försvar!

A 2

CHOR.

(4)

CHOR.

Du enda hopp hos de förtryckta,
At njuta hämd mot sin tyrän;
Må ej den glada stråle flyckta,
Som väg til våra hjertan fann!

ANDRA SCENEN.

FÅNGVAKTAREN. EN SOLDAT. STURENS
UNGA SON. DE FÖRRE.

CECILIA.

Til dessa grafvars djup man gallren öppnas hör.
Hvem är det ulla rof man hit ur dagen för?
SOLDATEN, öfverlemnande et Barn åt Fång-
vaktaren.

Uti din fäkra vård en dyrbar fånge lemnas:
Dig snart skal kunnigt bli hvad öde honom ämnas.

CECILIA.

Et barn! Men hvad o Gud! den unga Sturen! — Fort!
Fort, skyndom ofs at dö — Min Son! min Son är slagen!

MARGARETHA.

Ack! borde få vår hämd af himlen bli bedragen.

(De förnämste Fruarne omgifva Barnet och
trycka det i sina armar; de öfrige sträcka
sina händer mot himmelen och omfamna
sina Barn.)

CHOR.

(5)

CHOR.

O Gud! Du våra bittra öden
Til sista rågan upfyllt har.
O Gud! få vägra då ej döden
At sluta våra ulla dar!

TREDJE SCENEN.

EN OFFICER. DE FÖRRE.

OFFICEREN.

Olyckelige! qväfven neder
En brottlig klagan! — Fort! til Christjern följn mig,
At höra eder dom, det straff han er bereder.

CHOR.

Är det til döden du ofs leder?
Välan! vi glade följa dig.

MARGARETHA, i det hon omfamnar sin Son.

Min Son! en mordisk glafven
Skal skära af dit lif i början af sit lopp!

CECILIA och ANNA, i det de omfamna unga
Sturen och Per Brahe.

Ack ömkansvärda barn! at följa er i grafven,
Det är vårt enda hopp.

ALLA TRE.

Är det til döden du ofs leder;
Så vet, det är vårt enda hopp.

OFFICEREN.

Gån, dröjen icke mer; er Konung väntar eder.

CHOR.

Ja döden, döden är vårt hopp.

A 3

(De gå alla bort.)
FJER-

FJERDE SCENEN.

*Theatren förändras, och föreställer förnämsta Salen på Slot-
tet i Stockholm, tilredd för en högtid. Näst efter sit Hof,
omgifven af Vakt, anländer CHRISTJERN och intager sin
thron. En myckenhet folk har samlat sig til högtiden.*

CHRISTJERN. FOLKET.

CHRISTJERN.

Sen mer än sexton år försvunnit
I krigets faror och besvär,
Jag af en rättvis hämd omsider målet hunnit;
Och Sverge under oket är.
Det ädla blod, som från des hjerta flutit,
Uti mit säkra våld för evigt lemnat har
En svag och sårad kropp, som lydigt kedjan drar
Sen mot min dolda list han all sin styrka brutit.
Den stolta Göthens dygd, hans oförkräckta mod,
Hans hat för utländskt Kungablod,
Hans nit för segrens lön, hans trots mot dödens fara;
Alt vikit för min hand, som mera vist förstod
At politikens nät med krigets vapen para,
Och mina bödlars jern med mina härars magt.
Sten Sture är ej mer; och bojorne förvara
Hans Maka och hans Son til mål för mit förakt.
J, Danamännens käcka skara,
Som med mit våldes vidd förökt er äras glans!
Gån, at med lekar, fång och dans
Er fällhet och mit lof på denna dag förklara.
Må mit beröm de slagnas blygd,
Er glädje deras qual föröka!
Må nödens barn et fåfängt skygd
För sina tyfsta tårar föka!

Må

Må slafven häpen och förskräckt
Bland sina faders bål se frögdeeldar sväfva,
Och, nedbögd uti stoftet, bäfva
At lågan med hans blod på nytt skal blifva släckt!
Det skal en vällust för mit öra
En vällust för mit hjerta bli,
At edra glada fånger höra
Bland mina trälars klagoskri.

CHOR AF FOLKET.

Förkunnom högt vår hjertes ära!
Må hundra folk af ryktets Gud
Hans storverk med förundran lära!
Må agget, vid vår glädjes ljud
Förtvilladt, sina bojor tära!
Må lydnad honom offer bära,
Och sjelfsväld darra vid hans bud!
(Ballet.)

EN FRUNTIMERS - RÖST.

Genom visdom, mod och styrka
Du en trottsig ovän fält.
Mätte nu i segrens tält
Friden dina nöjen yrka,
Och dit folk, förnögd och fält
Den Monarkens dygder dyrka
Som des heder återfält!

EN KARL - RÖST.

Du trygg på stridens bana
Gick härarne emot:
Din röst ofs hördes mana,
Du log åt farans hot:
De flydde för din fana
Och follo för din fot.

CHOR.

CHOR.

Förkunnum högt vår hjertes ära &c.

FEMTE SCENEN.

SEVERIN NORRBY, DE FÖRRE.

NORRBY, *som med hastighet kommer in
på Theatren.*

Et grufligt vapengny man hör från alla kanter,
Och ren en stridbar tropp med flygande baner,
Från alla skogars sköt och alla klippors branter
Liksom en vredgad ström på fältet rusar ner.
Man Gustaf Wala främst för dem i spetsen ser,
Som äggar deras mod och tyglar deras ifver,
Och deras spridda lopp en stadgad ordning gifver,
Min Konung, dröjom icke mer
At på försigtig vakt mot deras anfall vara.

CHOR AF FOLKET.

O himmel! se vår nöd: o himmel! oss försvara.

CHRISTJERN

Förfagda folk, som utan mod och själ
Den heder ej förtjent at lyda mit befäl;
Jag lefver — *(Stiger upp från sin thron.)*
Och J vågen frukta!

Hvad! skulle ej min hand uti et ögnablick

En hop förmättna botvar tukta,
Förenta utan val och styrda utan skick? —

J, tappre

J, tappre Höfvidsmän, som vid er Konungs sida

I större faror seger nått,

Gån, af en utfökt här at ny förstärkning sprida

Kring murar, vallar, torn och slott:

Må detta uprørsband til nästa morgon blott

Uppå sin död, sin flykt och sina bojor bida!

(Til en af sina Officerare, som han kvarhållit.)

Gå, lät de fångar föras hit,

Som under flottets hvalf förvaras.

SJETTE SCENEN.

CHRISTJERN. NORRBY.

NORRBY.

Min flotta väntar dem. Mit vakna trohetsnit
Förfäkrat deras vård, och råder at de sparas

Til borgen för din säkerhet,

Ren staden vakla ses uti sin hörsamhet,

Och nya farors hot omkring din hjesla sväfva.

CHRISTJERN.

Hvad? talar du til mig? — Vet, svage Höfding, vet,
Det hör ej Christjern til at för en Gustaf bäfva.

NORRBY.

Jag vet, hvad du, min Prins, med rätta vänta bör
Utaf dig sjelf, din här, och framför alt din lycka;
Men lyckan ofta högst en Kung til äran för,
At honom djupaft ned uti en afgrund rycka.
Tro, at det gifs en magt, som mera gälla plär
Än ödets lösa nåd och krigarns köpta här,

B

Som

Som öfver menisklig krets den svagas dygder höjer,
 Som vapenlösa barn på hjeltar segra lär,
 Och som, ju mer hon qväfs, des större utbrott röjer —
 Det kärleken för Frihet är.
 Förakta ej et folk, som eldadt af des låga,
 Och föreläst af Gustafs mod,
 At hämnas sit förtryck och sina Herrars blod,
 Med en fanatisk frögd et hatadt lif skal våga.
 Törhända tror du än i Gustaf finna kvar
 Den yngling utan drift och stadga och förmåga,
 Som fordom i dit våld til gisslan lemnad var:
 Men nej, deri du dig bedrar.
 I motgång och besvär han sina dygder öfvat,
 Och våra härar ren med blygd och undran pröfvat.
 Vid Köping, Vesterås, och sist vid Salas strand,
 Hvad man bör frugta af hans hand.

CHRISTJERN:

Du känner den regeringslära,
 At hvilken all min tid jag företrädet gaf;
 At mer med straffets bål, än genom stridens glaf,
 Ej endast folkets mod men ock des dygd förfära;
 Ty ägde slafven hopp at kunna dö med ära,
 Min vän, han lefde icke slaf —
 Du själf, mit högmod, krigets våda,
 Alt hörs mig äfven nu til samma medel råda,
 Och ej i dag at lyckans nåd förtro
 Den krona jag så dyrt betalat med min ro.

(Fångarne anlända.)

SJUNDE

SJUNDE SCENEN.

CECILIA. MARGARETHA. ANNA. UNGA STUREN.
 FÄNGSLADE QVINNOR OCH BARN. DE FÖRRE.

CHRISTJERN, som fullföljer sit tal til Norrby,
 visande på fångarne.

Se der det fasta värn, som skal min thron försvara!
 Se der den säkra magt, hvarmed jag segra skal!

CECILIA, som med stolihet går fram mot
 Christjern.

Välan! hvi dröjer du? Barbar, fyll up dit kall:
 Det höfves en Tyran, at ingen värnlös spara.

Med våldsrätt du mit fosterland
 I slafveri och nød fördjupat:
 Min Son i dina ränkor stupat,
 Min Maka för din bödels hand;
 Och du en qvinna skulle glömma
 Som eldat dessa hjeltars mod? —
 Nej gå, var snar; lät bålet strömma
 Af dina sista offers blod!

CECILIA, MARGARETHA och ANNA.

Ja gå, var snar; lät bålet strömma
 Af dina sista offers blod.

CHOR.

Ja gå, var snar; lät bålet strömma
 Af dina sista offers blod.

CHRISTJERN.

Hvad? djerfva! skal jag längre lida
 Ert trots och edra smådeskri?
 Nej, såfångt i sit raseri
 Skal Gustaf för er räddning strida.

B 2

CECILIA,

CECILIA, MARGARETHA och ANNA.

CECILIA.

Min Son! du lefver än! du lefver och är fri!

MARGARETHA.

Min Bror! du lefver än! du lefver och är fri! } *Tilsamman.*

ANNA.

Hvad? Gustaf lefver än! han lefver och är fri!

ALLA TRE.

Vår död från denna stund skal mindre smärtsam bli.

CHRISTJERN.

Er död? Förmättna hopp! — och vågen J väl tänka

At jag min oförrätt ej bättre hämnas vet?

Nej bäfven! — Christjern går, at eder lifvet skänka,

Et lif, som i förakt, och brist, och uselhet

(*Til Vakt.*)

Vakt, gån och fören Sturens Enka
Til dessa rum.

NORRBY, *med bestörtning.*

Men hvad?

CHRISTJERN, *affides, til Norrby.*

Hon sjelf förnedras skal,

At strida för min sak och hastas Wasas fall!

Hon sjelf hans djerfhet skal förkräcka

Med faran för en Moders dar;

Ja, om han än af son har någon känsla kvar,

Skal han med sjelfmant nit sin hand i bojan räcka.

Ej nog, jag med vapnens tvång

Hans djerfva anhang störtar neder;

Ej nog, at Segrens Gud bereder

Hans död och Sverges undergång:

Nej,

Nej, jag skal segra på hans heder;

Nej, jag besläcka skal hans dygd,

Då jag hans svaga bröst förleder

At trolöst bryta sina eder

Emot en älskad fosterbygd.

Alt hvad mit hjerta mäkt behagar,

Min hämd, min vredes raferi,

Alt lofvar, at bland mina dagar

Skal denna dagen föllast bli.

(*Tar unga Sturen från Cecilia, och låter
dölja honom bland Vakt.*)

OTTONDE SCENEN.

CHRISTINA GYLLENSTIERNA. DE FÖRRE.

CHRISTINA.

Försynen vare lof, som aldrig återvänder

At höra den förtrycktas bön!

Förkräcks, Tyran, förkräcks! ty redo är din lön;

Den väntar dig i hämnarns händer.

Ja, stunden ändtlig kommen är,

Som himlen utsett har at Sverges bojar lossa:

Se ut från dina torn, kän Gustaf och hans här,

Och vet, at det är han, som skal din spira krossa.

Barbar! som aldrig än förstod

At genom annan magt än svek och illbragd råda,

Vet, du en hjelte snart får skåda,

Som endast segra lärt med dygd och mannamod.

QUATUOR.

CHRISTINA, CECILIA, MARGARETHA och ANNA.

Du vålnad af en vördad maka!
 J, skuggor af de hjeltars tropp,
 Som fordom varit Sverges hopp!
 Ack skynden, skynden er tillbaka,
 Gån, bjuden hela afgrunds här
 At i Tyrannens hjerta rafa,
 Och för hans tankar och begär
 Beständigt breda ut den fasa,
 Som lastens fjät förvillla plär!

CHOR.

Gån, bjuden hela afgrunds här
 At i Tyrannens hjerta rafa,
 Och för hans tankar och begär
 Beständigt breda ut den fasa,
 Som lastens fjät förvillla plär.

CHRISTINA, CECILIA, MARGARETHA och ANNA.

Och J, som förr åt fallna trälar
 Er tappra arm til räddning sträckt!
 J, Svenske Riddersmanna själar,
 Carl Knutson! Puke! Engelbrecht!
 Gån, sväfven öfver Gustafs fana,
 Gån! at hans mod i striden mana,
 Må ert exempel, edra namn
 Den eld hos edra landsmän nära,
 Som lär dem, genom vapnens ära
 Förloflas ur förtryckets famn!

CHOR.

CHOR.

Gån, sväfven öfver Gustafs fana,
 Gån at hans mod i striden mana!
 Må ert exempel, edra namn
 Den eld hos edra landsmän nära,
 Som lär dem, genom vapnens ära
 Förloflas ur förtryckets famn.

CHRISTJERN, til Christina.

Jag blott kan ömka och beklaga
 Et utbrott af så svagt och fruktlöst raseri,
 Och vil ej annan hämd uppå din djerfhet taga,
 Än at du sjelf skal utfedd bli
 At främja mina värf och störta dit parti.
 Gå, skynda dig til Gustafs läger,
 Säg, at jag i mit våld hans moders dagar äger,
 Vis honom ut det rum, der hon sit fängsel har;
 Säg, at sig dolken redan höjer
 Som sönderflita skal det sköt som honom bar,
 Om han til nästa dag för Stockholms murar dröjer.

CHRISTINA.

Nej, ingen plågohamn sin grymhet längre sträckt!
 Tyran! och det är mig du vil i omsorg gifva
 Et värf, som afgrund sjelf til fasa skulle väckt!
 Hvem, jag til Sverges fall et nelligt medel blifva
 Uti en bödels hand, som mördat all min släkt? —
 Hvem, jag? . . .

CHRISTJERN.

En dyrbar pant skal för din lydnad svara,
 Gå, öfvervåga väl din svaghet och min magt.
 Christina,

Christina, du är mor — nog af — du ser den fara
Som

(Lyfter dolken öfver hennes Son, den Norrby
hittills hållit dold för hennes åsyn.)

CHRISTINA, med yttersta förskräckelse.

Grymme, hvad? min son!

CHRISTJERN, med köld.

Du kan des dagar spara:

Lyd hvad jag dig har förelagt. —

Du, Norrby, gå, var snar, förkunna dessa djerfva,
At högden af min hämd skal likna deras brott;
At döden väntar dem; at det är ångren blott,
Som detta ögnablick kan deras nåd förvärfva.

(Han går.)

NIONDE SCENEN.

CHRISTINA. NORRBY. CECILIA. MARGARETHA.

ANNA. UNGA STUREN. FÄNGSLADE

QVINNOR OCH BARN.

CHRISTINA.

Från Thronen uti bojer fänkt,
Af bödelsbilan skild från maka, slägt och vänner,

Och än med deras blod bestänkt,
Mit hjerta intet stöd och ingen tillflykt känner.

Du, enda hopp mig återstod,

Min Son, min tröst i plågans dagar!

Hvad? Äger dygden några lagar

Som fordra af min hand dit blod? —

Min

Min Son! skal då dit späda bröst

Af mig det sista stynget lida? —

Nej, dessa plikter gå för vida:

Nej, jag är mor, och bör ej strida

Mot hjertats och naturens röst.

(Til Norrby.)

Ack! Herre, i min nöd jag til er ömkan flyr:

Jag lärt, uti den dygd som edert hjerta flyr

At fienden från hjelten skilja:

Jag fett förtryckarns vän ge den förtryckta stöd:

Nej aldrig, aldrig med er vilja,

Den grymme Christjerns hand så grusligt offer bød.

Med tapperhet i stridens våda

Ni eder Kung försvara vet;

Men ej at utan afsky skåda

En vild Tyrans omensklighet.

NORRBY.

Rörd af de grymma qual, som eder själ förtrycka,

Jag er beklaga bör, och kan ej göra mer:

Er dygd förtjent en bättre lycka;

Men dygden blir et brott der enväld lagar ger.

Kanske i lyckans sköt, bekrönt med segrans lager,

Och i et lugn som ej hans stränghet nödig gjort,

At Christjern af min hand et motstånd tola bordt:

Men då i dag på nytt et moln sig sammandrager,

Som hota kan hans thron, som hota kan hans dar,

Jag intet annat råd än af hans fara tar,

Och tolk af hämdens bud, jag safar — men jag lyder.

C

CECILIA,

CECILIA, *til Christina.*

Glöm, glöm at du är mor; mins blott at du är slaf,
At Sverige är det — hör den röst, som Himlen tyder,
Den röst som ropar hämd utur din makas graf.
Gå, bed min Son med svaghet ej förnedra
Det blod, som honom lifvet gaf.
Säg, om jag slupa skal för mina bödlars glaf,
Skal dock mit stoft sig af hans leger hedra.

QUINTETTE.

CHRISTINA. CECILIA.
MARGARETHA. ANNA.

Kärlek för en fosterbygd!
Ädla känsla, rena låga!
Stöd { des mod och { des förmåga
 mit min
At til svaga trälars blygd
Detta grymma offer väga,
Som du kräfver af min dygd.

NORRBY, *affides.*

Kärlek för en fosterbygd!
O hur mächtig är din låga!
Himmel! skal få mycken plåga
Löna en få ädel dygd.

CHRISTINA, *til Norrby, sedan hon med tårar omfamnat sin Son och lemnat honom i Cecilias armar.*

Kom Norrby, skyndom ofs; dit hjerta snart skal fåga
Om jag förtjent en Stures kärlek äga.
(De gå alla bort.)

ANDRA

ANDRA ACTEN.

FÖRSTA SCENEN.

Theatren föreställer GUSTAFS tält, der man ser hans fäng, bäddad med en björnhud, och hans vapen hängande öfver hufvudgården. Genom fonden af tältet, som är öpet, ser man en del af GUSTAFS läger, upslagit på Munklägret. På ena sidan är en rik af hafvet och på den andra en del af staden. I fonden af Theatren ses en del af Danska lägret, och längst fram CHRISTJERNS tält. Flere Postler stå på vakt. Båda lägren äro åtskilda genom Norrström.

GUSTAF. LARS SIGGESSON SPARRE. STEN
ERICSSON LEIJONHUFVUD. GUSTAF OLOFSSON
STENBOCK. ERIC FLEMMING. DE ÖFRIGE

HUFVUDMÄN I ARMÉEN.

GUSTAF.

J, Svenske Riddersmän, uti hvars tappra mod
Ert fosterland et värn mot tyranniet funnit;
J, som med ädel börd en ädel anda vunnit,
Och edra fäders dygd med edra fäders blod!
Du, oförsträckte Sten! du Sparre-namnets heder,
Förfarne Stenbock! ädle Thord!
Och du, som från dig sjelf din hela ära leder,
Du Pehrsson! trogne vän, som et förfatligt mord

Ifrån min hjesla undanrögde;
 Och J, som aldrig än er rygg för oket böjde,
 J, Dalakarlaras raska tropp!
 J sett hur en tyran, en bödel rest sig opp
 Med illbragd på den thron, hvars hägnad Sverige njutit
 I seklers ärefulla lopp;
 Hur på er frihets graf det ädla blodet flutit,
 Som mot förtryck och våld var fosterlandets hopp;
 Et blod, som ropar hämd, et blod ännu ej hämnadt.
 Men fiendernas täta fall
 Omfider öppen väg för edra vapen lemnat;
 Fullkommen då det värf, hvartil er himlen ämnat.
 Et enda anfall än — och Sverige räddas skal.

EN RIDDARE.

Nej, Gustaf, din skal hedern vara,
 At hafva frelst dit land från nöd och slafveri:
 Den förste uti stridens fara
 Skal du ock först i segrens ära bli.
 Med dig vi alla äro lika
 I hat mot vår tyran, i nit för Sverges väl,
 Men uti tapperhet och rådslag och befäl
 För din förtjenst vi alla vika.

Om man ej än en Svensk beträddt,
 At mot sin Höfding trohet brutit;
 Om mången okänd fremlings rätt
 Sit skydd af våra vapen njutit;
 O Du, som all vår kärlek har
 Vår Vän, vår Skyddsgud och vår Far!

Hvad

Hvad prof bör icke du begära
 Af Svears tapperhet och mod,
 Då vi för frihet vapen bära,
 Då Sverges väl och Gustafs ära
 Skal blifva priset för vårt blod?

CHOR.

O Du, som all vår kärlek har &c.

GUSTAF.

Ädla skuggor, vördade fäder,
 Sverges Hjeltar och Riddersmän!
 Om ännu des sällhet er gläder,
 Gifven friheten lif igen.
 Skola edra helgade grafvar
 Trampas af tyranner och slafvar?
 Nej, må träldomens blotta namn
 Edra vreda vålnader väcka,
 Och er arm sig hämnande sträcka
 Ur den eviga nattens famn!

CHOR.

Ädla skuggor, vördade fäder,
 Sverges Hjeltar och Riddersmän!
 Om ännu des sällhet er gläder,
 Gifven friheten lif igen!

(Mot slutet af denna Chor hör man
 ljudet af trompetter som båda en
 Herolds ankomst. Tvänne Riddare
 gå at taga honom emot.)

C 3

ANDRA

ANDRA SCENEN.

EN HEROLD FRÅN DANSKA LÄGRET. DE FÖRRE.

*(Man ser en Krigsherold komma från
Danska Lägre med Norrby och Chri-
stina Gyllenstjerna åtföljde af några
Vapendragare. Norrby och Christina
stadna utanför lägre, och Herolden
införes i Gustafs tält.)*

HEROLDEN.

Din Kung, o Gustaf! til dig sänder
Den tappreste bland sina hjeltars här;
Den ädle Norrby sjelf, som til dit läger länder,
Et samtal snart af dig begär:
Han lemna vil en gisslan dig i händer
Til prof utaf den nåd, som Christjern för dig bär.

GUSTAF.

Hvad? tror Tyrannen mig bedraga,
Då på min här han icke segra rår?—

(Ger sin handske åt Herolden.)

Låt Norrby denna pant utaf min trohet taga;
Säg, at han trygg mig nalkas får.

(Til sina Riddare.)

Gån, tappre Krigsmän, gån, at alt til storm bereda;
Jag Christjerns budskap här tar mellertid emot.
Kanske han hoppas än mig genom svek förleda,
Men jag ej fruktar mer hans ränkor än hans hot.

(Riddarne gå bort.)

TREDJE

TREDJE SCENEN.

GUSTAF. NORRBY. CHRISTINA.

NORRBY.

Uppå min Konungs ord jag går at dig bebåda
En stor, en oförmodad nåd:
Af aktning för dit mod han ömmar för den våda,
Hvari dig störtat har dit blinda öfverdåd;
Han heldre, som en far, vil dig til lydnad råda,
An straffa et försök som väcker hans förakt.
En Ädling, huru djerst! det högmod vågar hyfa,
At strida mot en Konungs mägt
Hvars stolta hjesa höljs af trenne Kronors prakt,
Hvars Kronor dubbelt högt af lagrens ära lysa.

GUSTAF, med stolthet.

Jag trott, en värdig Riddersman
För Riddersmanna dygd bordt mera aktning bära.
Hvad? Sevrin Norrby hoppas kan
At genom hot en ädlings bröst förfära!

Mit fosterland i slafveri,
I fattigdom, förakt och plågor,
Min hela släkt förödd af bödlars jern och lågor,
Och jordens klagorop, och himlens hämdeskri:
Se här de grymma skäl som mig i vapen bringa —
Gå, möt mig uppå stridens fält,
Sök der, at mig til lydnad tvinga,
Men nyttja ej et språk som, hatadt och förfäddt,
En hjertes hjerta bör ferringa.

Gå

Gå fäg, at under fjättrar bögd,
Och då mit blod för bilan flyter,
Jag ej mit ädla öde byter
Med en Tyrän på thronens högd.
Och skulle Sverige ej förloflas
Ur fina bojor af min hand,
Skal dock min ära bli, at krossas
I gruset af mit fosterland.

NORRBY.

Jag min förundran ej kan neka
Ät detta stolta mod, som dig i fallet för,
Men, om en oväns råd dig misstänkt vara bör,
Må dock dit hjerta sig beveka
Utaf en röst som, mera kär,
I hela folkets namn din hörsamhet begär —

(Til Christina, som stadnat utanför tältet.)

Gån, träden hit, min Fru, at eder plikt bevaka;
Förkunnen för hvars lif hans lydnad ansvar bär.

(Hon träder fram.)

GUSTAF, som då han igenkänner Christina,
springer tillbaka af förskräckelse.

Hvad ser jag? — Sturens egen Maka
Tyrannens samråd! —

CHRISTINA.

Håll! — jag blott hans fänge är —
Dit egit hjerta snart skal dömma,
Om jag mit land, min dygd, min hämd har kunnat glömma,
Fast

Fast du tyrannens bud af mina händer tar.
Se här!

(Hon ger honom et bref.)

GUSTAF, läser.

"Än, Gustaf! än är dig en tima kvar
"At dit förnuft til sansning återkalla.
"Kom, at med ödmjukhet för mina fötter falla,
"Så framt du frelsa vil en älskad moders dar:
"Vet, hennes lif beror utaf dit svar;
"Lyd, eller se des blod från dessa murar falla."

(Med fasa)

Hvad har jag sett? — Och detta val, barbar!
Och detta val et prof utaf din mildhet var! —

(Med förtviflan)

Och du! hvars grymma röst til hämd mig hördes mana,
Som väpnade min hand, som eldade mit mod,
Hvi foll jag ej med blygd vid början af min bana?

(Med raseri.)

Förbannad bli min hämd, förbannad segrens fana
Den stund hon färgas skal utaf en moders blod!

CHRISTINA.

Jag all din sorg och din förtviflan delar:
Jag bätvar för en sons, du för en moders dod;
Men om du sjelf i tro mot fosterlandet felar,
Du sjelf, des sista hopp, des frihets enda stöd,

D

Mån

Mån dermed frellas kan en älskad moders dagar?
 Ack! läg mig, ädle Riddersman,
 Då du ej kränka räds et helgadt löstes lagar,
 Hvad trohet väntar du utaf en låg tyran?

Om ödets domar innebära
 At med et dyrbart blod vår frihet lösas bör;
 Betag då ej din mor en ära
 Som verdens undran får, och hjeltars afvund gör.
 Vet, då des ädla hjeffa dignar
 På bålet under bödlars hand,
 Hon nögd det grymma slag välsignar,
 Som slutar hennes lif och Sverges träldoms band:
 Men räds, då du din heder mistar,
 Om hennes dagar mer än Sverges frihet mon,
 Räds, at af forg des hjerta brister
 Vid ålyn af en brottfllig son.

Hvad har jag sagt? Mån jag väl glömmar
 Hvars död jag med mit råd i dag beseglat har? —
 O du min maka, och des far!
 Förlåt, at jag din son fördömmar
 At offras för et folk, hvars skydd du fordom var.
 Jag säg dit blod för Sverge gjutas,
 Din son bör följa dina spår;
 Mit lif skal med hans dagar slutas,
 Men jag min plikt fullkomna får.

Duo.

Duo.

GUSTAF och CHRISTINA.

Ädla dygder, dem vi dyrka,
 Gån, at våra hjertan styrka!
 Sverges väl på er beror.

CHRISTINA.

GUSTAF.

Men ack min Son!

Men ack min Mor!

BÅDA.

Du, hvars röst vår ömhet fårar,
 Du, som ropar i vårt blod:
 Tag, natur, tag våra tårar,
 Men försvaga ej vårt mod!

NORRBY.

Mit bröst vid edra plågor blöder:
 Som fiende, jag dock er dygd beundra vet —
 Er dygd! . . . hvad säger jag? — en grym omenklighet,
 Som blott sig på förtvislan stöder —
 Hvad Gustaf! hoppas du, at för en moders mord
 Dig Himmelen til lön en seger skal förära?
 Nej, frukta för hans hämd, och kom at nåd begära,
 Då Christjerns mildhet än . . .

GUSTAF.

Hans mildhet! — hvilket ord! —

Det är då här jag bör des verkan lära,
 Beskrifven med det blod, som nyligt strömmat ner
 Från dessa murars högd, dem jag förfärad ser

En faders stungna lemmar bära! —

O Gud! — och det är du, som rikens öden styr! . . .

D 2

NORRBY.

NORRBY.

Ren tiden skyndar, dagen flyr;
Hvad svar skal jag din Konung gifva?

GUSTAF, *sedan han en stund, lutad
mot et bord, med armen
under hufvudet, slätt för-
djupad i sin sorg, reser han
sig hastigt up, och säger:*

Väl an! du om mit svar skal genast kunnig blifva.

*(Han går ut ur tältet at ropa
fram Cheferne och de för-
nämsta Soldater i Arméen.)*

J, som med mandom, tro och nit
För fosterland och frihet vapen fören;
Gån, ädle Stridsmän, skynden hit:
Er höfding ropar eder — hören!

FJERDE SCENEN.

KRIGSMÄN AF GUSTAFS ARMÉE, *som komma hastigt in
från alla sidor.* DE FÖRRE.

GUSTAF.

Gån, träden fram, och lysnen til mit tal —
Om någon utaf er, vid mistning af en maka,
En syster eller mor, blef yrkad at förfaka
Sit fosterlands beskydd; hvad blef väl edert val?

EN SOLDAT.

Du sett oss barn och far och mor och maka lemna,
At under dit befäl oss på tyrannen hämna.

QUATUOR.

QUATUOR.

Om någon enda i din här
Så dyra plikter skulle kränka,
Må strax hans blod den jord bestänka
Som et så nedrigt foster bär!

EN ANNAN.

Må han sin makas afsky väcka!

EN ANNAN.

Må han sin faders syn förskräcka!

EN ANNAN.

Må han förskutna armar sträcka
Mot en förnedrad moders famn!

ALLA FYRA.

Ja, må en evig skam besläcka
Hans död, hans minne och hans namn.

CHOR. *(De draga ut sina svärd och
slå på sköldarne.)*

Nej, Gustaf, vet, vi en för alla
Vid våra sköldar svärja det:
Vi skola legra eller falla,
Men aldrig svika dina fjät.

GUSTAF.

Väl, Norrby! du har hört, hvad du din Kung skal svara.

NORRBY.

Jag går för Christjern at förklara
Hvad jag med undran hört och sett.

(Han ger händsken tillbaka.)

D 3

Se

Se här den pant du af din trohet gett:
Din mor är i mit våld — Du snart skal varse blifva,
Om Norrbys hjerta lärt at dygden aktning gifva.
Farväl!

(Til Christina.)

Och ni, min Fru, gån, at med ödmjuk röst,
Med tårar och med bön er vreda Konung röra.

CHRISTINA.

Ack! på en tigers vilda bröst
Hvad verkan vil min bön och mina tårar göra?
Men Gustaf —

NORRBY.

Dröjom ej.

CHRISTINA.

Väl an! vi skiljas böra —
I morgon denna hand i Stockholm väntar dig.

GUSTAF.

Ja, hämnad eller död, du der skal finna mig.

(Norrbys och Christina föras tillbaka af tvänne
Svenske Riddare ända til förposterne.)

FEMTE SCENEN.

GUSTAF. SVENSKA RIDDARE OCH SOLDATER.

GUSTAF.

J Stridsmän! gån, och omsorg dragen

At lägret tidigt hvila må.

I morgon, mina barn, i morgon är den dagen,
Då Sverige af vår hand skal hämd och frihet få —

Hör

Hör, Sparre! näst til mig skal du befälet äga;

(Han ger honom et papper.)

I denna plan du slagets ordning fer.

Var mon, at alt med noghet öfverväga —

Dig, Stenbock! jag den fana ger,

Som i Sten Stures tid jag sjelf på krigets bana

Så mången gång med heder bar;

(Han ger honom Svenska Baneret.)

Må i din hand hon blifva segrens fana —

Thord Bonde! dig jag utfett har,

At med din raska här dig först i elden våga —

Och du, Sten Ericsson! skal vid min fida tåga

Från rum til rum, från tropp til tropp,

At ägga knektens mod och lifva stridens låga —

Må dagens första skymt på dessa granars topp

Signalen til vårt anfall blifva.

(De gå alla bort. Man hör reträtten
bådas med pukor och trumpetter, och
Tältet tilslutes åt Lågrets fida.)

SJETTE SCENEN.

GUSTAF, ensam.

Omsider får jag då et obehindradt lopp

At mina qväfda tårar gifva.

Grymma, forgsna klagokri,

Som på nytt i hjertat väckas,

Ack! hur grusligt ropen J:

"Bödel! må din själ förskräckas!

"Skal din hand, hvad raferi!

"Med en moders mord besläckas?"

Men

Men förgäfvets ropen J.

Ingen hjälp kan henne räddas:

Nej, des blod skal offradt bli.

Hvad mig glädt, at vapen draga

För mit tryckta folterland,

I det hopp, at lagren taga

Af en älskad moders hand! —

Hvad jag nu med fasa skådar

Denna hjeltars ädla lott,

Då des skörd min ånger bådär,

Och min ära blir et brott!

Men hvilket okänt lugn i mina finnen gjutes! —

Af sjeliva plågens tyngd som på mit hjerta rår

Jag mattad och förtryckt, en lindrig njuta får;

Min känsla flyr, mit öga slutes.

(Han kastar sig vårdslöst på sin
säng, med armen stödd mot
bordet, på hvilket står en
lampa som uplyser Theatren.)

SJUNDE SCENEN.

GUSTAF, ensam.

Om jag får jag då et obehindrat lopp

Af mina dvärliga tårar giva.

Grymma, sorgens klagor!

Som på nytt i hjerta väckas

Ach! hur gråtligt ropen J.

"Bödel! må din själ förtäckas!"

"Skal din hand, hvad talar!"

"Med en moders mord besäckas?"

SJUNDE

SJUNDE SCENEN.

GUSTAF, *sofvande*. SVERIGES SKYDSÄNGEL.

*som nedsliger på en sky, hållande i högra handen en
diamants spira, och stödjande den andra på hufvudet
af et lejon, som håller i sina klor en himmelsblå glob
med Sveriges tre kronor.*

SKYDSÄNGELEN.

Slå, Gustaf! bort din sorg; vis farorne förakt;

Tag an den muntra dygd som flora själar ägnar,

Och kän i mig den Gudamagt,

Som detta rikes välfärd hägnar.

Strid, Hjelte, strid; och vet, at för dit svärd

Skal enväld fly, och Sverges bojar falla:

Hor Segrens Gud dig til sit tempel kalla.

Strid, Hjelte, strid, och blif en spira värd.

Ja, tidevarf från tidevarf

Din ätt skal Sverges Krona bära:

Dit namn skal bli des Kungars ära,

Och dina dygder deras arf.

Glada Drömmars lätta tropp!

Gån, at Hjeltens oro mildra:

Gån, at för hans tankar skildra

Glansen af hans ödens lopp!

E

Men

Men J, som fasans skepnad fören!
 Förfamlens i Tyrannens bröst;
 Fort, skynden er, hans lugn förstören,
 Med plågens hot och hämdens röst.

(Skyddsängeln försvinner. Under en ljustig musique visa sig de behagelige Drömmarne uti låta skyar, dansa kring Gustaf och beströ honom med roser och vallmo. Vid en olika ljustig och mera liflig musique kommer en Dröm, som föreställer ÅRAN, at kröna Gustaf med lagrar, medan en annan under SEGRENS skapnad lägger en trophée för hans fötter. De formera alla en groupe kring Gustafs säng. Under en fastig musique upstiga ur jorden de grymma och olyckliga Drömmarne kring Christjerner tält, som visar sig i fonden något öpet, och der denna Prins ses ligga på sin säng uti en orolig somn. FÖRRÄDERIET går at lemna honom en krona och en sköld med Sveriges vapn. SAMVETSAGGET omgifver honom med sina ormar. HATET skakar en fackla öfver hans hufvud, under det at HÄMDEN krossar hans krona och rycker af honom Svenska skölden, den han skyndar at lemna åt en lyckelig Dröm, som föreställer PALLAS, hvilken tillika med SEGREN går at uphänga skölden öfver Gustafs hufvud, då emedlertid de olycklige Drömmarne binda Christjern med kedjor, och derpå försvinna under jorden — Theatren förvandlas och visar Gustaf i drömmen en föresyn af sin strid, sin seger och sin ära. På ljusa skyar föreställas oraknelige harar i silfverharnesk, hvars ferskildte divisioner manas och anföras af Rykten på vingade hästar. Ända ned ifrån Gustafs läger stiga de högre och högre, öfverst up

up öfver Stockholms murar, som tyckas gränsa til himmelen. Der, i spetsen för hela denna armée och åtföljd af sina Generaler, ser man Gustaf tåga fram på Zodiaquen, fästa sin fot på Kräftans tekn, och resa sit Standar ofvan uppå fästningen. Detta som man ser, utmarker tiden, då Stockholm intogs. — Åter förändras Theatern och visar, tvärt igenom en Sol, Odödlichkeitens Tempel, med Gustafs Ärestod i fonden. Den omgifves af Genier, som sjunga en Chor; ÅRAN tillika med SEGREN och PALLAS foljde af de lycklige Drömmarne, gå at kröna den med blommor.

OTTONDE SCENEN.

GUSTAF, sofvande. LYCKLIGA DRÖMAR. GENIER.

CHÖR AF GENIERNE.

Dig, Gustaf, som dit folk ur nöd och trældom ledde,
 Vi resa denna ärestod:
 Den frihet, som din dygd åt Svea folk beredde,
 Är ännu vårdad af dit blod.

(Odödlichkeitens Tempel försvinner och Theatern föreställer åter Gustafs Tält, tillslutit åt Lågrets sida)

NIONDE SCENEN.

GUSTAF ensam, som upvaknar.

Hvad ljuflig dröm! hvad bild af fälla tider!
 Hur lyckligt är min själ af denna syn förbytt!
 De grymma forgers moln för hoppets strålar flytt,
 En hög och himmelsk kraft sig i mit väsen sprider —
 Men dagen bryter in, och för den sista gång
 Des ljus til mina ögon hinner,
 Om Sverige ej i dag utur et nesligt tvång
 Utaf min hand sin räddning vinner.

(Han går ut ur Tältet.)

TREDJE ACTEN.

Theatren föreställer det inre af CHRISTJERNS Tält.

Man ser denna Prins ligga helt beväpnad på sin säng.
 En dunkel lampa uplyser Theatren.

FÖRSTA SCENEN.

CHRISTJERN ensam, som vaknar up med förskräckelse.

Hvar är jag? — Himmel hjälp! — hvad grymma plågo-
härar,

Som sväfvat för min syn, som rafa i mit bröst! —

Är då en Gud? — en Gud, hvars röst

Med hotet af sin hämd den brottslige förfärrar? —

Ack samvet! samvet håll! — förmildra dina slag! —

Men hvilken blygd! hvad svaghet! — Är det jag —

Är det väl Christjern, som förskräckes

För dessa toma skuggors tropp,

Som af en grumlad blod til hjernan ledas opp

Då tankans ljus af sömnen fläckes? —

Nej, styrkan är min Gud — Då jag des bistånd har,

Är himlen sjelf uppå min sida:

Förgäfvets mot min arm den svage vågar strida,

Då jag af styrkan har förklar.

Förmätne Gustaf, frukta!

Min hand förutan nåd

På denna dag skal tukta

Dit galna öfverdåd.

Dit fosterland skal falla,
 I trots af alt dit mod,
 Och sista droppan lvalla
 Af Sverges fria blod.
 Ja! ryktets Gud skal bära
 Til efterverldens famn,
 Med glansen af min ära,
 Föraktet af dit namn.

ANDRA SCENEN.

CHRISTJERN. NORRBY.

NORRBY.

Jag upfylt har de bud dem du mig föreskrifvit:
 Christinas hand på nytt de tunga fjetrar bär,
 Och Wafas Mor på flottan vårdad är —
 Mit öga och min själ, som noga aktning gifvit
 På Gustaf och hans tappra här,
 I deras vilda blick med häpnad varse blifvit
 Det djerfva frihets nit, det hämnande begär
 Som mer än menskligt mod i deras själar när —
 At längre hot och tvång mot detta folk försöka,
 Skal blott des raseri til dubbelt utbrott öka.
 Jag läst i Gustafs själ — Stolt, men ej otacklam,
 Om du i dag hans mor tillbaka fänder,
 Skal af din mildhet rörd . . .

CHRISTJERN.

Hvad? — i förrädarns händer
 Jag sjelf? . . . Gå, lät det skepp til stranden föras fram,
 Der

Der hon, på däckets högd, i band och jern må slutas;
 Och må, då minsta skymt til anfall visar sig,
 Des blod i sonens åsyn gjutas! . . .

NORRBY.

Nej, Christjern, denna plikt är icke gjord för mig —
 Jag är soldat; och kan ej bödel vara —
 Jag lyda lärt; men lyda utan blygd.
 Befall — Jag skyndar glad i tusen dödars fara:
 Mit gods, mit lif, mit blod, du ingen ting må spara:
 Alt hör min Konung til — Mig tilhör blott min dygd!

DUO.

CHRISTJERN.

Hvad! du ej räds din hörsamhet neka?

NORRBY.

Ack! lät min bön ert hjerta beveka!

CHRISTJERN.

Nedrige, frukta! Jag ren i din själ
 All des falskhet, des trolöshet skådar!

NORRBY.

Mindre jag fruktar den hämd du mig bädar,
 Än de faror som hota dit väl.

BÅDA.

O Himmel! skal midt uti nöden	O himmel! hvad grusliga öden!
Mit Folk icke mer stå mig bi?	Hvart för dig et blindt raseri?
Men jag svär det vid hämden	Men jag svär, at i plågor och
och döden,	döden
Dina svek skola fruktlösa bli.	Mot dig sjelf din försvarare bli.

CHRI-

CHRISTJERN.

Ja, jag din affigt rögt: du sökt mit folk behaga,
At trolöst höja dig uppå din Konungs fall.

NORRBY.

— Jag endast sökt dig undandraga
Det hat, som innan kort dit valde storta skal.

CHRISTJERN.

Du hotar mig — men vet, jag skal din djerfhet styra —
Vakt! fjättren honom —

(*Vakten, som kommit in, drar sig tillbaka med förskräckelse*)

Hvad! — J bäfven vid hans blick?—

NORRBY, som sjelfvilligt går fram och låta fängsla sig.

(Til Vakten.)

(Til Christjern.)

Gån, lyden eder Kung — Mån i få nersligt skick
Den hand förfänkas bordt... Men nej — din blinda yra
Ej reta bör min harm — hon blott min ömkan gör —
Om du mit trogna nit och mina tjänster glömmar,
Min heder och min plikt jag dock ej glömma bör.

CHRISTJERN.

Soldater, fort! . . .

BÅD.

NORRBY.

Farväl! . . .

(Han föres bort.)

CHRI.

CHRISTJERN, til Vakten.

Jag edra hufvun dömmar
Til ansvar för hans vörd — Vålan! af hämdens bud
Jag sjelf skal blifva tolk

(Et tjockt mörker öfverhöljer Theatren.

I det samma Christjern nalkas öppningen af tältet, uppliga ur jorden de båda mördade Ribbingarnes skuggor, och slänga honom vägen. De äro unga barn klädda i hvita svepningar, och blodige om halsen, med håret utslagit och hållande hvarann om lifvet.

TREDJE SCENEN.

CHRISTJERN. FLERE SKUGGOR, som efter hvarannan synas och försvinna.

CHRISTJERN.

Men hvilken syn, O Gud! —

DE TVÅ UNGA RIBBINGARNES SKUGGOR.

DUO.

Ur den mörka grafvens boning
Resa vi oss up til hämd.
Grymme! hoppas ej förskoning;
Straffets tima är bestämd
Ungdom, oskuld, tårar, böner,
Alt hvad meniskors ömkan röner,
Mot dit hat ej mäktigt var:
Men förskräcks! — En Gud och Far
Skal vårt blod tillbaka kräva.

Barbar!

Fly och bäfva!

STEN

STEN STURES SKUGGA, under fœpningen klädd i harnesk
och en mantel af purpur; huf-
vudet bart och sidan blodig.

O Du! hvars tyranni et ohördd medel fann,
At öfver dödens gräns din vilda grymhet sträcka,
Kän skuggan af en Riddersman,
Hvars kalla stoft du sökt at skymfa och besläcka.

(De Svenske Herrars Skuggor som blif-
vit mördade på Christierns befall-
ning vid blodbadet i Stockholm resa
sig up ur jorden.)

CHOR AF SKUGGORNE.

Du skal ej strafflöst längre rafa,
I blygd och trots af Himlens magt:
Du var et mål för jordens fasa;
Blif nu et mål för des förakt!

STEN STURES SKUGGA.

Du mot det fall skal såfängt sträfvat
Som hämdens Gud tyranner spar:

CHOR.

Dig Gustafs hand i dag skal häfva
If från den thron du fölat har.

Barbar!

Fly och bäfva!

JOACHIM BRAHES SKUGGA.

Du gått at sluta mina dar,
Men du mit hat ej kunnat qväfva;
Min hämd i döden lefver kvar.

CHOR.

CHOR.

Barbar!

Fly och bäfva!

ERIC WASAS SKUGGA.

Min skugga skal i striden sväfva,
At vaka för min Sons försvär.

CHOR.

Barbar!

Fly och bäfva!

(Christjern har hela tiden vift den yt-
tersta förskräckelse. Än vesvar han
kappan för ansigtet, än tycks han
med sina ålbörder anropa Skuggor-
nes medlidande.)

CHRISTJERN.

Ack grymma här! håll opp! — håll opp at mig förfölja! —
I hvilken afgrund fly? — i hvilket djup mig dölja? —

(Han kastar sig baklänges på sin fäng,
utsträcker armarne, och tycks med
de häftigaste rörelser vilja drifva
dem tillbaka.)

CHOR AF SKUGGORNE.

Tyran! som slutit har dit bröst
Mot den förtrycktas rop i nöden;
Hör nu förbannelsen och döden
Uti dit egit hjertas röst!

F 2

Du

Du skal i striden se oss sväfva,
At våra söner ge försvär.

Barbar!

Fly och bäfva!

(De sjunka ned i jorden. I detsamma
hör man en mousquetteri salva,
och på långt håll trumpetter som
blåsa alarm.)

CHOR, bakom Theatern.

Skyndom, skyndom i gevär!

Skyndom, fienden är här.

FJERDE SCENEN.

CHRISTJERN. EN OFFICER, som med hastighet kommer
in på Theatern.

OFFICEREN.

Ack Herre! vet, at på vårt läger
Den djerfve Gustaf ren et grusligt anfall gjort:
Man blott ännu mot stadens port
En väg til räddning öpen äger.

CHRISTJERN, ännu förvillad af sin syn.

Ack! skuggor, spöken, troll! nåd, nåd! — förbarmen er!
Mitt bröst af ormar tärdt, mit blod och mina tårar,
Är det ej nog? —

(Kommer sig något före.)

Men hvad? Mån än en dröm mig dårar?

(Blir varse Officären.)

Hvad vil du? — Tala! Säg! . . .

OFFICEREN.

Ack dröjom icke mer! . . .

FEMTE

FEMTE SCENEN.

DE FÖRRE. EN ANNAN OFFICER, med lika hastighet.

DEN SENARE OFFICEREN.

Fly, Konung! eller räds i Gustafs händer falla:

Fly! — om et ögnablick är icke tid dertil.

Vårt läger är förstördt, vårt folk til rygga drifvit,
Och Norrby, genom våld af egna landsmäns hand
Ur vaktens armar ryckt och löst från sina band,

Med hast til flottan sig begifvit —

Hans kärlek hos sit folk, hans välde och hans harm,
Alt hotar dig — men mäst den tappre Gustafs arm,

För hvilken alt ses slupa och försvinna.

CHRISTJERN.

Jag går — om detta svärd ej honom störta kan,
Skal han åtminstone en dyrköpt seger vinna.

(Til förste Officären.)

Til flottan genast far. Tyd Sevrin Norrby an,

At jag ännu hans brott förlåter,

Blott at han strax för bilen strömma låter

Det blod jag dömt at offras opp.

(Til den andra.)

Gå, flyg, var snar — Och du, til flottet hast:

Befall Christinas vakt, at högst från tornets topp

Den fängna hufvudstupa kasta —

Vid åsyn af des blod och sönderlitna kropp

Förrädarn darra skal, och hämmas i sit lopp.

F 3

SJETTE

SJETTE SCENEN.

Theatren förvandlas och föreställer Stockholms fästning, flankerad af torn. Mot fonden ser man Slottet, Tornet Tre Kronor, och spirorne af St. Nicolai och Riddarholms Kyrkorne. Hufvet är i fonden, der man finner en del af Danska flottan ligga för ankar.

GUSTAF OCH HANS FOLK.

GUSTAF.

Vänner, skynden er in i striden!
Himlens Gud våra vapen styr:
Vänner, skynden er; nu är tiden;
Segren kallar er, Christjern flyr.

CHOR AF SVENSKARNE.

Fort til storms, alla tillika!
Följom Gustaf och segren åt!
Hvilken Svensk vågar at svika
På des modige faders stråt?

(Man refer stormstegar; Danskarne kasta granater på de belägrande; dessa betäcka sig med sina sköldar, stegarne kullkastas, en del af soldaterna nedstörtas, och anfallet drifves tillbaka.)

CHOREN.

CHOREN *fortfar.*

Hvad? skulle Göthers ättlingar vika?
Vika för slafvars darrande stål?
Nej, fallom an alla tillika!
Hämd och frihet är segrens mål.

(De föra fram kanoner, som göra brèche på muren; och resa åter up stormstegarne. Danskarne börja ge vika. Gustaf fattar sjelf Svenska baneret, för det med ena handen, håller skölden öfver hufvudet med den andra, och stiger så up til brêchen, åtföljd af sine soldater. Då han hunnit högst up på muren, refer han der baneret. Danskarne öfvergifva brêchen och murarne, och medan et parti Svenskar tränger sig in genom öppningen, låga de andra, följde af Cavaleriet. in öfver vindbron, som för dem blifvit nerfäld.)

GUSTAF, i det han fattar standaret.

Vänner, följn er Höfdings öden!
Än et anfall, och segren är vår.

CHOR AF SOLDATERNE, som följa honom til storms.

Ja, vi följa vår Höfdings öden:
Då du bjuder, är segren vår.

CHOR AF SVENSKAR OCH DANSKAR under stormen.

SVENSKARNE.

Flykten, fiender! hämden och
döden
Följa modige Svears spår.

DANSKARNE.

Gustaf kommer; och hämden
och döden
Rusa tätt uti hjeltens spår.

GUSTAF.

GUSTAF, i det han reser standaret på muren.

Segren är vår! segren är vår!

CHOR AF BÅDA HÄRARNE.

SVENSKARNE.

Väljen snart mellan flykten och döden!

Segren, segren, segren är vår.

DANSKARNE.

Flycktom, flycktom! O nolliga öden!

Annan räddning ej återstår.

SJUNDE SCENEN.

Theatren förändras, och föreställer det inre åt Fästningsporten af Stockholms yttre murar. Man ser CHRISTJERN med en tropp rädda sig undan de segrandes vapen. Striden fortfar med de sista Danska troppar och GUSTAFS förtroppar. CHRISTJERNS folk blifver tillbaka drifvit och hela GUSTAFS här med kanoner och full musique tågar in igenom porten. Dalkarlarne sluta marchen.

OTTON-

OTTONDE SCENEN.

Theatren förändras, och föreställer Hamnen vid Stockholm. På ena sidan ser man Slottet med Tornet Tre Kronor: på den andra St. Nicolai Kyrka. I fonden visar sig Hafvet, och en del af CHRISTJERNS flotta, färdig at lyfta ankar. Flere slupar tyckas vänta at föra Danskarne om bord.

CHRISTJERN, åtföljd af sin Lifvakt.

Hvarhän? Hvarthän, förlagde hopar?

Stån eder Konung bi! — Men nej; jag fåfångt ropar.

De fly; — O harm: — O raseri! —

(Under föregående recitativ hör man på afstånd bullret af pukor, trummor och mousquetter. Detta buller så väl som Svenskarnes segerrop nalkas småningom. Man ser Danskarne springa öfver Theatren och fly åt hamnen. Officerarne samla dem och föra dem tillbaka i striden. Andre kasta sig i slupar, och skynda til flottan.)

CHOR AF SVENSKARNE, som ännu ej synas.

Triumph! Triumph! seger och ära!

(Man ser öfver Stadsmurarne en häftig rörelse af pikar och mousquetter. Flere Danskar störtas ned från murarne, och bommen tillslutes. Qvinnor, så väl som karlar utan hjälm tränga hårdt på Danska Garnisonen.)

G

CHRISTJERN.

CHRISTJERN.

Välan! jag än om Slottet rår:
Des fasta värn ännu en fristad skal förära.

(I detsamma han nalkas Slottsporten,
höres innanför et segerrop. Danska
standaret på Tornet Tre Kronor
fälles ned, och det Svenska upreses.
Christina Gyllenstierna träder fram
på en balcon öfver porten.)

CHOR, innanför Slottet.

Lefve Gustaf! Segren är vår.

NIONDE SCENEN.

CHRISTINA GYLLENSTIERNA. DE FÖRRE.

CHRISTINA.

Tyran, vik bort! — Alt hopp är dig betagit —
Vet, denna borg, som du försvara tänkt,
Är mer ej din — Det folk, som dina fjättrar dragit,
Med våld i dag sig sjelfva frihet skänkt —
Jag hatar dig för högt, at ej din död befara:
Fly derför hän! — Var mon, at undan svärdet spara
Et lif som, i förakt, i brist och plågor fänkt,
För dig en grym och långsam död skal vara.

(Hon går tillbaka in i Slottet. Christjern,
som af hennes tal blifvit slagen som
af en lungeld, vaknar åter ur sin
dvala vid Svenskarnes segerrop.)

CHOR.

CHOR AF SVENSKAR, bakom Theatren.

Lefve frihet och Fosterbygd!

CHRISTJERN, med yttersta förtviflan.

Hvad öde nödgas jag, o himmel, at förfara! —
Fly — och ej hämnas få! — O raseri och blygd!

(Han skyndar til hamnen med några få
af sina Riddare och Soldater, at
hufvudstupa begifva sig til Flottan.
De, som ej kunna följa honom, läg-
ga ned sina vapen vid Segervinna-
rens ankomst.)

TIONDE SCENEN.

GUSTAF. SVENSKA RIDDARE OCH SOLDATER. DANSKA.
SOLDATER. STOCKHOLMS INVÅNARE.

(Gustaf stiger fram med värjan i han-
den, ålföljd af sit folk. Dan-
skarne kasta sig til jorden och hela
Theatren upfylles af Soldater, som
ställa sig up på båda sidor.)

GUSTAF.

Soldater! hören opp, at låta blodet rinna! —
Hvad man med heder vann, med mildhet nyttjas bör.
Må mina fiender och mina landsmän finna,
At det är jag, som här befälet för.

(Han sätter in värjan, ger skölden
ifrån sig och tager af sig hjälmen.)

G 2

CHOR.

CHOR.

Triumph! Triumph! seger och ära!

GUSTAF.

— Vi segrat — Himlen vare ära,
 Som ur Tyrannens hand en blodig spira ryckt!
 Ja, Sverige skal ej mera bära
 Det jern-ok som des skuldror tryckt —
 Ack! — denna fälla dag, som ljus och glädje gjuter,
 Är endast mörk för mig — Jag nalkas denna borg
 Helt bäfvande — O Gud! kanske han innesluter
 Et evigt ämne för min sorg!

Min Mor! just nu kanske du lämnas
 Til offer under mordets lag,
 Och i dit blod Tyrannen hämnas
 Min seger och sitt nederlag.

(Vid slutet af denna Aria ser man
 en Vapendragare och et Fruntimer
 anlända til stranden, och nalkas
 Gustaf. I detsamma går hela
 Danska Flottan til segels.)

ELLOFTE

ELLOFTE SCENEN.

GUSTAF. CECILIA AF EKA. EN NORRBYS
 VAPENDRAGARE. RIDDARE. SOLDATER.
 SVENSKA FOLKET.

Duo.

GUSTAF.

Men himmel! ser jag rätt? hvad oförmodad lycka? r)
 Min Mor! . . .

CECILIA.

Min Son!

GUSTAF.

Du lefver! . . .

CECILIA.

Du är här! . . .

BÅDA.

Jag får då än en gång i mina armar trycka

GUSTAF. {Hvad näst mit fosterland i verlden käraft är.

CECILIA. {En älskad Son, som mig och Sverige värdig är.

GUSTAF.

Jag mina plikter lydnad gifvit,
 Som redlig Svensk och Riddersman:
 Men ack! min ömma Mor! om du ej räddad blifvit,
 Jag segren och mig sjelf med saka skadat an.

G 3:

BÅDA.

BÅDA.

Men sedan farans hot försvunnit,
Må glädjen råda i vår själ!
Natur och frihet seger vunnit:
Vårt lif är frelst, med Sverges väl.

GUSTAF.

Men ack! . . . uti min famn . . . ur dina bödlars händer . . .
Säg . . . af hvad underverk är du väl återförd? . . .

NORRBYS VAPENDRAGARE, som härtills hållit
sig affides.

Vid åsyn af er forg och edra dygder rörd,
Den ädle Norrby sjelf er mor tillbaka fänder —

GUSTAF.

Hvem, han? — hvad hör jag? — kan det vara?
O himmel! på hvad fätt min tackfamhet förklara? —

(Til sit folk.)

Gån, lösen alla fångars band,
Och lemnen dem til pris i Sevrin Norrbys hand.

(Vapendragaren går bort.)

TOLFTE

TOLFTE SCENEN.

GUSTAF WASA. CECILIA AF EKA. CHRISTINA
GYLLENSTIERNA. SVENSKA HERRAR OCH
ERUER. RIDDARE. SOLDATER. FOLKET.

CHRISTINA, som stiger ur Slottet, åtföljd
af de förnämste Svenske
Herrar och Fruntimer, som
Christjern derstädes hållit
fängslige.

Kom, Gustaf, kom! den lön är färdig,
Som du med egna dygder vann,
I lyckan jemn, i nöden hårdig,
Du bäst et folk regera kan;
Och hvem är mer en krona värdig,
Än den som störtat en tyrann?

CHOR.

Kom, Gustaf, kom! den lön är färdig,
Som du med egna dygder vann;
I lyckan jemn, i nöden hårdig,
Du bäst et folk regera kan.
Hvem är väl mer en krona värdig,
Än den som störtat en tyrann?

ALLMÄN CHOR.

Lefve den Hielte, som Sverige förlofsat!
Lefve vår Konung! lefve vår Far!
Svearnes boior han modigt förkrofsat,
Svearnes kärlek skydde hans dar!

Mätte

Mätte hans namn genom seclerne räcka,
Vårdadt och lofvadt i frihetens fång!
Mätte hans dygd hos nationerne väcka
Fala och hämd mot tyranner och tvång!
Njute, til Folkets och Konungens heder,
Spiran sit välde och lagen sin rätt!

Pryde hans ätt,
Til tusende leder,
Den Thron han beklädt!

(Under denna Chor gå de Åtta Riddare som
åtfölgt Gustaf och som ofvanföre äro up-
räknade at höja honom på sina axlar. De
uplyfta honom på en sköld som är lagd på
standarer, och tecknad med Svenska vapnet.
Man igenkänner dessa Herrar af vapnen på
deras sköldar, som de hålla med ena handen,
under det de bära up Gustaf med den andra.
Sedan han således blifvit förd kring Theatren,
uphöjes han på en Thron af trophéer der
han emottager Kronan, och der de förnä-
ma samt folket gifva honom betygelser af en
undersåtelig vördnad.)

Historiska

Historiska Uplyfningar.

- (a) SEVRIN NORRBY, Danemarks Rikes Råd och Amiral, en af de störste Krigs-
män i detta Tidehvarf. Han tjente Christjern med en frimodig tilgifvenhet så
länge des grymheter ej hade skildt honom från Thronen; men då Norrby ej såg
något hopp öfrigt för sin Herre at återvinna de Throner, från hvilka hans tyrann-
ni en gång hade störtat honom, upeldades Norrbys ärelystnad. Han bibehöll sig
länge som Herre öfver Gottland, och hade blifvit en farlig fiende för Gustaf I.
om Christina Gyllenstierna som han hade fången velat ingå med honom i för-
bund. Hans omsorg at fresa de fleste af Svenska Adelen ur Christjerns händer,
hade gjort honom många vänner; men ändtelingen mätte han öfvergifva Gottland,
tvungen af Svenska och Danska Konungarne. Han lefde sedan i landsflykt hos
Christjern, i Kej. Carl Vis Hof, och blef slagen i de Italienska krigen under
Kejsarens fanor.
- (b) CHRISTINA GYLLENSTIERNA, Riks-Rådet Nils Eriksön Gyllenstiernas och Fru
Sigrid Elksildotter Baners Dotter. Har varit en af de mäktigt förtjente mot
sit Fädernesland. Hennes ståndaktighet i motgång, hennes mod, hennes tilgif-
venhet för Riket bör göra hennes namn äfven så vördadt som stort. Vid 19 års
ålder Enka efter Riksföreståndaren Sten Sture den Yngre, och Moder för tvänne
Barn, Nils och Svante Sture, var hon den enda, som i den allmänna förvir-
ringen ej glömde Riket. Hon förklarade Stockholm mot Christjern II. i 7 må-
nader, och fast hon såg sig öfvergifven af de förnämsta hennes Mans-vänner,
nekade hon ännu at böja hufvudet under öket, til des Borgerskapet och sjelfva
belätningen på Slottet tvungo henne at ingå förlikning; och då öfverlemnade
hon dock ej Slottet, förr än hon låtit i fredspardon intaga alla de Herrar som
ännu ej underkastat sig Christjerns välde: Och sedan dessa heliga löften af Tyrann-
nen blefvo brutne, emottog Christina sit öde med en hjeltmodig ståndaktighet,
som kostat henne lifvet, om ej Sevrin Norrbys förböner förmått fresa henne.
Förd af denne Amiral i fångenskap til Gottland, emottod hon ock med samma
frimodighet alla de anbud, som hans ärelystnad gjorde henne, och som kunnat
återföra henne på den Thron, som hon med Sturen förut besutit; men käreleken
för Fäderneslandet öfvervan både ärelystnaden och des ömhet för sina Barn, hvil-
ka genom Gustaf I:s uphöjelse sågos för alltid skilde från den värdighet så väl de-
ras Fader som Farfader beklädt. Frigifven efter Christjerns olycka, och åter-
kommen til sit Fädernesland, som blifvit befriadt af Gustaf Ericssöns hjeltmod,
blef hon en af Hans trognaste undersåtare; och sedan hon vid 19 års ålder vi-
sat den största själ och mandom, visade hon nu, 10 år derefter de mäktigt stilla
och fromma dygder (et sällsamt exempel!), och lefde i ro, sedan hon ingått et
senare gifte med Riksrådet Johan Thuresön Roos, en Son af den orolige och
uproriske Riksmarsken Thure Jöransön Roos; med honom hade hon en Son,
Gustaf Johansön Roos, som vid Konung Eric XIV:s Kröning tillika med Svante
Sture, hennes enda Son af första giften, blef til Grefvelig värdighet uphögd.
Christina slöt sin ärefulla lefnad 1559, tvänne månader efter des förföljares
Christjern II:s död, och et år före des Vän och Fosterlön Gustaf I., som hedrade
henne med sin ömma saknad.

(c) MAR-

- (c) MARGARETHA WASA, den enda af Gustaf I:s Syster, som öfverlefde sin Broders upphöjelse. Genom sit första gifte med Riksrådet och Riddaren Joachim Brahe, är hon StamModer för Braheska Ätten. Hon gifte sig andra gången med Gref Johan af Hoijs, Tysk Riksgrefve och en af de Utlänningar som med stor stack-samhet bemötte Gustaf I:s välgerningar.
- (d) ANNA THURESDOTTER BJELKE förvarade Calmare Slott på samma tid, som Christina Gyllenstierna innehade Stockholm, och var den enda, med Riks-Föreståndarens Enka, som motstod Christjern. Hon emottog Gustaf Wasa i Calmar, då han flyktig ur Christjerns fängelse, återkom til Sverige, at fresa det ur Tyrannens händer. Hon öfverlemnade ej Calmar genom någon dagtingan, utan blef förd fången til Götthand, då Slottet genom storm blef af Norrby intagit.
- (e) LARS SIGGESSION SPARRE, Svea Rikes Råd och Riksmarsk, alla nuvarande Spärrais StamFader, var en af de 6 Herrar som jemte Gustaf Wasa gäfvos Christjern til gislän 1518, då denne skulle hafva sammanträde i Stockholm med RiksFöreståndaren Sten Sture den Yngre, och hvilka Christjern mot all folks-rätt som fångar til Danemark bortförde. Han var Son af Riksrådet Sigge Lars-son Sparre til Skoteby och Fru Christina Månsdotter Natt och Dag. Han var Gustaf I:s trognaste Vän, och blef af honom vid des död 1559 ömt saknad.
- (f) STEN ERICSSON LEIJONHUFVUD, Drottning Margaretha Leijonhufvuds Broder, Stamfar til alla nu lefvande Grefvar Leijonhufvud. Hans åtkillige beskicknin-gar til Frankrike, England, Hessen och Danemark, Konung Gustafs förtroende, och Konung Eric XIV:s mistroende, alt detta har gjort honom äfven så namn-kunnig i Svenska Historien, som den del han tog i alla de märkelige händel-ser, som timade i detta Tidehvarf. Han blef til döds särad den 29 Sept. 1568 vid Konung Eric XIV:s affättande, och dog tvänne dagar derefter. Uphögd i Grefveligt Stånd efter des död, vid des Syfterson Johan III:s Kröning.
- (g) GUSTAF OLOFSSON STENBOCK, Sveriges Rikes Råd och Marsk, Stamfader för alla nu lefvande Stenbockar, en af de första Svenska Friherrar, vid Eric XIV:s Kröning. Var Drottning Catharina Stenbocks Fader, och Drottning Margaretha Leijonhufvuds Svåger genom sit gifte med Brita Leijonhufvud, följakteligen Konung Gustaf I:s både Svåger och Svärfader.
- (h) THORD BONDE, alla nu lefvande Bondars Stamfader.
- (i) KNUT ERICSSON KURCK, så väl som Eric Flemming, Axel Possé til Hellekis, och Thord Bonde, alla fyra Riksfens Råd, undertecknade Strengnäs Valst 1523, genom hvilken Gustaf I. blef til Svea Konung uphögd. Eric Fleming förde Svenska Flottan med heder och lycka.
- (k) PEDER OLOFSSON HÅRD til Häringe, Svea Rikes Råd, och af Konung Gustaf I. satt til Ståthållare på Stockholms Slott, då han det eröfrade från Christierns folk den 21 Junii 1523.
- (l) SVANTE STURE, Sveriges Rikes Råd och Riksmarsk, Grefve til Stegeholm och Westervik, var vid Stockholms befrielse ej mer än 5 år gammal. Hans förstånd och snille skal ej varit svarande mot hans goda hjerta och nit för sit Fädernesland. Hans trohet mot Gustaf I. blef satt på många prof, men var al-drig tvifvelaktig, sålän kärleken och ärelystnaden tycktes båda förena sig at göra honom til Gustafs ovän; ty det var icke nog för honom at se Gustaf innehafva det ärefälle, som syntes, genom hans Faders och Farfaders förtjenster, honom själf vara

- vara ämnadt. Brinnande af kärlek för Margaretha Leijonhufvud, och redan med henne förlofvad, måste han dock lemna henne åt Gustaf til Gemål, och nöja sig med at blifva dens Svåger, hvars Älskare han varit. Han vägrade ofta med frimodighet Svenska Kronan, så väl då Lybeck tvänne gånger erböd honom sit bistånd, som i synnerhet, och ännu med mera förakt, då den uproriske Dacken ville utropa honom för Konung. Sedan han vid 5 års ålder undslupit Chri-stjerns blodgirighet och Sevrin Norrbys politik, måste han i en hög ålder af 60 år och då han beklädde den högsta Rikets värdighet, se sig med de fina et offer för Eric XIV:s raleri, och blef tillika med sin son, Nils Sture, mördad af Konungens egen hand, på Upsala Slott d. 4 Maji 1567.
- (m) PERH BRAHE, Konung Gustaf I:s Syfterson, var endast tre år gammal vid Srockholms eröfring. Hans Fader, Joachim Brahe, miste lifvet vid blodbadet d. 4 November 1520. Modren, Margaretha Wasa, lemnade vid sit senare gifte aldeles sin Son uti Gustaf Ericsons vård. Af denne Konung blef han uphögd til Riksråds värdigheten och af Konung Eric XIV. til Grefve af Visingsborg och RiksDrots. Han var Stamfader för Grefvarne Brahe, en lärd man, myc-ket brukad i Rikets värf och känd i den lärda verlden af des historia om Konung Gustafs regering.
- (n) ERIC JOHANSSON WASA til Rydboholm, Sverges Rikes Råd, Konung Gustaf den I. Fader, var den förste af de verldslige Herrar, som måste böja sit oskyl-diga hufvud under bödelsyxan, då Christjern upoffrade de förnämsta af Sverges Adel och Medborgare, den 4 November 1520.
- (o) Af alla de grymheter, som Christjern utöfvade under des korta men blodiga rege-ring, var de bägge unga RIBBINGARS mord den mäkt omenklige och minst tjenande til hans affigter. Desse bägge oskyldiga Tyrannens offer voro Lindorm Ribbings söner, den ena åtta, den andra fem år. När den yngre brodern såg den äldres blod, sade han til bödeln: kära fläcka icke så mina kläder, jag får bannor af min mor. Bödeln röd kastade svärdet ifrån sig, men Christjern lät strax kalla fram en annan, som först halsögg barnet och sedan den medlidande.
- (p) STEN STURE DEN YNGRE unfick et dödligt skott i låret vid slaget som stod emot Christjerns troppar vid Bogesund; fördes til Strengnäs, der han afled d. 9 Februarii 1520 och begrafdes i Riddarholms Kyrkan. Några dagar efter blod-badet i Stockholm och nio månader efter Riksföreståndarens död, lät Christjern upgräfvä des döda kropp, och densamma stycka at ikring Riket upfattas på stegel.
- (q) ANDERS PERHSSON, en rik Bergsman på Rankhyttan i Dalarne, som varit känd af Konung Gustaf I. i hans ungdom, och då han vistades vid Academien i Upsala, var den förste hos hvilken Konung Gustaf tog tjenst vid sin ankomst til Dalarne, och af hvilken han då njöt bistånd och trohet. Han lät sedan förleda sig at deltaga uti det bekanta Daluproret 1531, i anledning af klockornes ut-lefvererande.
- (r) Detta är blott en Dramatisk dikt. CECILIA AF EKA, Gustafs Moder, bort-förd i fångenskap til Danemark, ändade der med tvänne des Döttrar sina da-gar i Tyrannens bojar. Hennes dödsår är obekant.

